

**K. Michałowski, S. Jakobielski, W.
Godlewski, K. Polaczek, M.
Steinborn**

Stara Dongola. Kom B

Informator Archeologiczny : badania 13, 294-295

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

chówki ludzkie /groby: 44-47/. Były to szczątki 4 osobników pogrzebanych w pozycji z nogami silnie podkurczonymi, leżących na boku, głowami skierowanymi na zachód; są to cechy typowe dla obrządku pogrzebowego mieszkańców osady w Kadero pochowanych na odrębnym cmentarzysku, odkrytym w innym punkcie pagórka w toku poprzednich sezonów. Jedynym darem grobowym odkrytym przy jednym z tych pochówków /nr 45/ był unikatowy, długi wisiołek z pięknie oszlifowanego ryolitu - surowca kamiennego występującego w rejonie szóstej katarakty Nilu.

Odkrycie pochówków ludzkich w tym punkcie pagórka komplikuje kwestię podziału funkcjonalnego stanowiska neolitycznego w Kadero. Okazuje się, że niektórych zmarłych grzebano w bezpośrednim sąsiedztwie domostw, innych zaś na odrębnym cmentarzu usytuowanym poza zasięgiem występowania warstwy osadniczej. Można zauważyć, że w tym ostatnim przypadku odkryto, jak dotąd, pochówki osobników zdecydowanie bogaciej wyposażonych w dary grobowe. Szczątki ludzkie odkryte w toku tej kampanii zostaną zbadane przez antropologów fizycznych w następnym sezonie; wyniki tej ekspertyzy mogą rzucić światło na charakter pochówków odkrytych w bezpośrednim sąsiedztwie osady.

STARA DONGOLA
Kom B

Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej
UW w Kairze

Badania prowadził prof. dr Kazimierz Michałowski. Finansowała Stacja AS UW w Kairze. Skład misji: dr Stefan Jakobielski - kierownik prac polowych, dr Włodzimierz Godlewski, mgr Krystyna Polaczek, mgr Marek Steinborn - archeolodzy. Trzynasty sezon badań. Stanowisko osadnicze od okresu neolitycznego do okresu arabskiego /szczególnie okres chrześcijański VI-XIV w. n. e. /

Program kampanii obejmował kontynuację badań w północnej części miasta na komie B. W czasie poprzednich sezonów archeologicznych częściowo odkopano dom, jeden z wielu, tworzących kompleks zabudowań podmiejskich. Wydaje się, że było to zgrupowanie domów mieszkalnych. Prace badawcze były skoncentrowane wokół łazienki, odkrytej w 1976 roku w tzw. domu A, oraz pieca odkopanego w korytarzu AB w 1978 r. W toku kampanii dokonano całkowitego odsłonięcia korytarza AB, który jest wydłużonym pomieszczeniem o wymiarach 14 x 3,5 m biegnącym wzdłuż domów A i B. Piec znajduje się w środkowej części tego pomieszczenia po jego zachodniej stronie i przylega od zewnątrz do wschodniej ściany łazienki. Pomieszczenie łazienki jest wyposażone w dwa baseny, wpuszczone w podłogę, rury ceramiczne położone poziomo w ścianie północnej, oraz trzy rury ceramiczne położone pionowo w ścianie wschodniej.

Badania mające na celu potwierdzenie teorii o istnieniu systemu doprowadzającego gorącą wodę do łazienki oraz drugiego systemu ogrze-

wającego samą łazienkę, wymagały ponownego oczyszczenia łazienki z nawianej tam wydmy piasku.

W wyniku badań ustalono, że łazienka była zaopatrywana w ciepłą wodę, grzaną na wspomnianym piecu, jak również dymem z niego poprzez trzy rury ceramiczne, wbudowane w ścianę wschodnią.

Zakończono prace wykopaliskowe w zachodniej części domu, kończąc tym samym odsłanianie domu A. W domach B i C sąsiadujących z domem A od zachodu i południa, przeprowadzono sondáže mające na celu stwierdzenie, czy w pomieszczeniach tych domów, położonych analogicznie do łazienki w domu A, znajdują się również malowidła ścienna.

W wyniku obydwu sondáže ustalono, że w wymienionych pomieszczeniach domów B i C nie ma żadnych malowideł ściennych. Materiałem archeologicznym uzyskanym w sezonie 1978/79 była głównie ceramika chrześcijańska okresu późnego.

Po zakończeniu kampanii w Muzeum Narodowym w Chartumie, dokonano partażu zabytków pochodzących z kilku ostatnich kampanii archeologicznych w Starej Dongoli. Strona polska otrzymała pewną ilość zabytków, pochodzących z okresu chrześcijańskiego, głównie ceramiki. Obecnie obiekty te znajdują się w Muzeum Narodowym w Warszawie.

SYRIA

PALMYRA

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej UW
w Kairze

Badania prowadził doc. dr hab. Michał Gawlikowski.
Finansowała Stacja AŚUW. 21 sezon badań. Obóz
Dioklecjana /III w. n. e. /

Prace koncentrowały się w północnej części dzielnicy zachodniej, zwanej Obozem Dioklecjana. Były kontynuacją prac zeszłorocznych, kiedy to odsłonięto zabudowę bloków koszarowych naprzeciw bramy do sanktuarium Allat. Samo sanktuarium było natomiast odkopane w ciągu kampanii lat poprzednich. Celem prac było zbadanie najbliższego otoczenia sanktuarium od strony północnej.

Badania objęły kolejny ocinek ulicy kolumnowej, która przecinała obóz z południa na północ, krzyżując się z główną ulicą dzielnicy i przechodząc przed bramą sanktuarium. Dalej ku północy ulica nie była jeszcze odsłonięta.

Odkopany sektor mierzy 27 m w kierunku - północ-południe i 17 m w kierunku poprzecznym. Obejmuje tym samym całą szerokość ulicy pomiędzy ścianami zabudowy po obu stronach. Pośrodku znajdują się dwa stylobaty, które wyznaczają przebieg nie zachowanych portyków, odległych jeden od drugiego o 5,70 m. Budynek leżące wzdłuż ulicy wznosiły się w odległości 3,30 m poza linię stylobatów. Zarówno fundamenty kolumnad jak i frontowe ściany budynków zachowane są tylko częściowo, toteż nie da się jeszcze określić, czy zabudowa miała charakter koszarowy.